

FEMME FATALE

(семантички импликации)

Апстракт: Во трудот ќе ја анализираме синтагмата *femme fatale* од семантички аспект. Анализата ќе ја извршиме врз основа на спроведена анкета меѓу испитаници интелектуалци – универзитетски професори и соработници, како и други научни работници. Во анкетата се бара испитаниците да дадат одговор каква содржина подразбираат под оваа синтагма. Еден од параметрите што ни беа важни во испитувањето е дали испитаникот е маж или жена. Во анализата на резултатите допираме и до некои домени од психологијата на личноста, како што се когнитивниот, социјалниот и културниот домен, пристапите на личноста кон себе, самопотврдувањето и сл. Поради тоа, во објаснувањето на резултатите од истражувањето се послужиравме и со некои понови резултати од истражувања на психологијата во овие домени.

Статијата се роди како резултат на истражувањето на семантиката на лексемата *фатален*. Анализирајќи ги значењата на *фатален*, дојдовме до синтагмата *фатална жена*. Си го поставивме прашањето дали да ја внесеме како посебно, фразеолошко значење и кое е значењето на оваа синтагма. Се покажа дека ова е посебна тема за истражување, која ја оставивме за посебна прилика.

За почеток, ќе дадеме резиме на значењата на лексемата *фатален* (в. Николовска В, 2012: 152 - 153): „Полисемичноста на *фатален* е резултат на семантичка дифузија на лексемата *судбина*“ (од резимето). „Кај лексемата *фатален* не го забележуваме принципот на метафоризација на значењата при развојот на полисемичноста на лексемите. Тука забележуваме еден друг принцип, еден вид на дифузирање на значенските компоненти на лексемата *судбина* (*судбински*), која веќе не се употребува во нејзиното првично значење (првите значења во толковните речници на македонскиот јазик кои ги приведовме погоре), но се употребува за да означи нешто друго: нешто неочекувано, непредвидливо во животот на луѓето, најчесто непријатно,

непосакувано... Ова значење, како прво го регистрира и оксфордскиот речник на англискиот јазик (цитиран погоре во текстот).“

Значењата што ги изделивме во врска со лексемата *фатален* се:

1. Судбински – во смисла пресвртнички, кој го менува животот или менува некоја појава. 2. Непоправлив, поразителен. 3. (мед.) Смртен. 4. Значаен. 5. Страшен. 6. Голем, поразителен.

„ ... полисемичноста на *фатален* би можеле сликовито да ја прикажеме како лепеза од значења, од кои централното е 'пресвртнички'. Пресвртничкото во животот може да донесе добро, но и лошо, па оттука и значења што ќе клонат лево и десно: со негативна и со позитивна конотација. Со позитивна: 'голем', 'значаен'; а со негативна: 'страшен', 'непоправлив', 'поразителен' и во крајна линија – 'смртен'. Во извесни контексти, особено во разговорниот јазик, 'страшен' може да добие и позитивна конотација, каква што има и во примерот со ликот Симурден. Поголем број примери најдовме со значења со негативна конотација, па затоа сме на мислење дека семантичкиот развој на *фатален* оди кон значења со негативна конотација“ (Николовска В, 2012: 151).

Анализата на значењето на *фатална жена* ја извршивме спроведувајќи анкета, во која од испитаниците побаравме да ни одговорат што подразбираат под оваа синтагма. Испитаници ни беа универзитетски наставници и соработници, а битен параметар во анкетата ни беше дали испитаникот е маж или жена. Ќе приведеме некои од одговорите (во заградата на крајот од одговорот, ставаме ознака (м) за одговор од машки испитаник, и (ж) за одговор од женски испитаник:

- Атрактивна; успешна; секси; (елегантна :) ; префинета; немилосрдна; заносна. (м)
- Дека мине фаталната жена трава не никне!!! (м)
- Личност после чие запознавање останува во доменот на незаборавот, најчесто во позитивна, а поретко во негативна конотација (м)
- самоуверена, атрактивна, со зацртана цел, која ја остварува по секоја цена (ж)
- Жена која се издвојува од сите останати, се издвојува по својата спремност, способност и плени со тоа (ж)

- Фатална жена е онаа која има барем еден маж кој ја сака повеќе од себе (ж)
- Привлечна на основа на спротивставени ставови. Прифаќање на контрадикторности, прифаќање на екстремни ставови. противречности со цел за привлекување внимание. (м)
- Жена со став, одлучна, која знае што сака и со сите средства се бори да го добие. На прв поглед ги остава жените без здив, а мажите да воздивнуваат по нејзе. (ж)
- Телесна и духовна оаза на мажот со која ја комплетира својата личност и прави пресврт во својот живот (ж)
- Добар изглед, освојува на прв поглед (ж)
- Жена што ги постигнува своите цели, преку вешта манипулација на други луѓе. Во основа бескруполозна, амбициозна и вешта во манипулација. Често со привлечен надворешен изглед, кој го користи за остварување на своите интереси. (ж)
- фатална жена е мудра, храбра, емоционално-интелегентна и продуховена жена, свесна за својата сила. внатрешни вредности, внатрешна убавина и енергија, која со својата харизма и дејствување (па дури и не-дејствување) ги вдахнува, инспирира, поттикнува и раздвижува сите мажи и жени околу себе. (ж)
- привлечна, добива што сака, не бира средства, лесно се справува со мажи (м)
- жена без женственост, без чувство за убаво и квалитетно, која евтино го продава телото, и која може да биде фатална за лесноверните мажи и жени и да ги доведе до просјачки стап. Како пример е наведена жена на менаџер на фирма која за пет години успеала да ги уништи и фирмата и семејството (м)
- жена што ќе ве „собори“ од нозе, во секој поглед (м)
- жена која успева да го постигне она што го сака кај мажите за кратко време без да мисли за последиците по нив (ж)
- освојува на прв поглед, поседува особини на харизматичност, заводливост, кокетност, нагласена еротичност, да ги доведе мажите до

безумие и до забораване на личните приоритети за сметка на нејзините ... (ж)

- да има своја оригиналност, да има харизма, одлични способности за комуникација, препознатлива по својата елегантија, скриено, а секси :), скромна во движењата, без траги од машкост во неа. Духовита, мила и благородна! (ж)
- Повеќе ги мрази другите, одошто се сака себеси. (м)
- Жената што ќе му ја загрози „судбината“ на мажот. (м)
- Жена која нема граници. (м)
- сексипилна, интелегентна, статусна, предизвикувачка, заводлива, љубопитна, не постара од 40 години, комуникативна, веднаш се разведувам :)) (м)
- жена која има големо влијание врз животот на мажот, односно врз одлуките што тој ги презема (женет)
- - која плени со својот памет и изглед
- енергична, силна, самоуверена; знае да се носи со секоја ситуација; умешна во комуникацијата со останатиот свет околу неа
- жена на која жените ѝ завидуваат на нејзината моќ, а мажите и се восхитуваат, а во исто време ја посакуваат (ж)
- комбинација од продорни очи, црни подвезици и поган карактер (м)
- физички атрактивна жена со многу самодоверба, со личен став и вештини за флертување кои ги користи во остварување на своите цели (ж)
- жена што „занесува“, што знае да освојува и го добива она што го сака по секоја цена (ж)
- 1. феминистка; 2. еманципирана, секси, заводлива и слободна жена (м)
- музичка група „Леб и сол“ и нејзината песна (м)
- фаталната жена ја доживувам како спретна и темпераментна личност (ж)
- недоволно дефинирано (м)

Според одговорите од анкетата, како клучни ни се издвоија неколку параметри за анализа: физички изглед, особини на личноста, успешност и

ефективност (влијание врз другите). Ќе ги анализираме најпрвин „машките“ одговори (табела M1)¹:

ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД	ОСОБИНИ НА ЛИЧНОСТА	УСПЕШНОСТ	ВЛИЈАНИЕ
<ul style="list-style-type: none"> • атрактивна • секси • елегантна² • привлечна • сексипилна • предизвикувачка • заводлива • „продорни“ очи 	<ul style="list-style-type: none"> • префинета • немилосрдна • без лимити • интелегентна • „поган“ карактер • еманципирана • слободна • феминистка 	<ul style="list-style-type: none"> • успешна • добива што сака (не бира средства) • умее со мажи • статусна 	<ul style="list-style-type: none"> • заносна • незаборавна • привлечна (контрадикторно) • „што ќе ве собори од нозе“ • „што ќе му ја загрози судбината на мажот“ • „која има големо влијание врз животот, одлуките на мажот“ (женет)

Ќе се обидеме во кратки црти да резимираме (знакот + пред особината означува дека таа особина ја поседува /имагинарната/ жена од нашата анализа) (табела M2):

ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД	ОСОБИНИ НА ЛИЧНОСТА	УСПЕШНОСТ	ВЛИЈАНИЕ
+ секси (особина во однос на мажот)	+ интелегентна + немилосрдна	+ успешна (без да бира средства добива што сака)	+ незаборавна + големо влијание врз мажот + контрадикторност

¹ Се трудиме во анализата да влезат доминантните особини.

² Карактеристиката „елегантна“ не стои самостојно, туку покрај „секси“ и во заграда, што секако зборува за хиерархиската вредност на особините.

Интересна е особината + контрадикторност во однос на влијанието на фаталната жена кај машките одговори. Таа како да го резимира ефектот од фаталната жена врз мажот: да, привлечна е, но може да ми го уништи животот. Она што го вели еден од нашите испитаници: „дека таа мине, трава не никне“. Слична дефиниција најдовме и на еден сајт кој дефинираше ТВ тропи: „Што и да прави, биди среќен дека тоа не ти го прави тебе“.

Сега да ги погледнеме женските одговори (табела Ж1):

ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД	ОСОБИНИ НА ЛИЧНОСТА	УСПЕШНОСТ	ВЛИЈАНИЕ
<ul style="list-style-type: none"> • атрактивна • со добар изглед • привлечен изглед (кој го користи за остварување на своите интереси) • начин на облекување: елегантна, скриено, а секси 	<ul style="list-style-type: none"> • самоуверена • жена со став • одлучна • спремна, способна • енергична • силна • жена со самодоверба • знае да се носи со секоја ситуација • знае што сака и се бори за да го добие тоа (со сите средства) • жена што ги постигнува своите цели преку вешта манипулација со други луѓе • жена со вештини за флертување кои ги користи за остварување на своите цели • бескруполозна • амбициозна • манипулативна • оригинална 	<ul style="list-style-type: none"> • жена со зацртана цел, која ја остварува по секоја цена • која има барем еден маж кој ја сака повеќе од себе • успешна врз основа на манипулаци и со други луѓе 	<ul style="list-style-type: none"> • се издвојува од другите • плени (со својата спремност и способност) • плени со својот памет и изглед • освојува на прв поглед • жените ги остава без здив, мажите воздивнуваат по неа • ги вдахновува, инспирира, поттикнува и раздвижува сите мажи и жени околу себе • жените ѝ завидуваат на нејзината моќ, мажите ѝ се восхитуваат и

	<ul style="list-style-type: none"> • харизматична • комуникативни способности • мудра • храбра • спретна • темпераментна • емоционално-интелигентна • продуховена • свесна за себе (за својата сила, внатрешни вредности, внатрешна убавина и енергија) • духовита • мила • благородна • скромна во движењата 		<p>истовремено ја посакуваат</p> <ul style="list-style-type: none"> • ги доведува мажите до безумие и заборавање на своите приоритети за сметка на нејзините • успева да го постигне кај мажите она што го сака за кратко време и без да мисли на последиците по нив • жена што занесува, знае да освојува и го добива она што го сака по секоја цена
--	--	--	--

Интересни се женските одговори. Јас би ги класифицирала во три групи: „машка“ перцепција на фаталната жена (перцепција на фаталната жена што како да е од машки агол) – овие одговори се слични со оние што ги добивме од машката група испитаници; перцепција на фаталната жена – „она што сакам да бидам“ и третата група одговори, од кои се истакнува особено еден – жена фатална во позитвина смисла на зборот.

Еве една типично „машка“ дефиниција: „жена која успева да го постигне она што го сака кај мажите за кратко време без да мисли за последиците по нив“ (всушност ова е и резимето на „машките“ одговори). Сепак, одговорите на жените се многу поисцрпени во однос на опишувањата на изгледот, особините на личноста и успешноста. Тука сретнавме одговори кои се толку комплексни што би можеле да ги сместиме во секоја од понудените колони (физички изглед,

особини на личност, успешност и ефект): *харизматичност, заводливост, кокетност*.

Интересно е и тоа што кај жените го среќаваме и позитивниот аспект од значењето на *фатална жена*. Една крајно женска (во традиционална смисла) дефиниција е: „телесна и духовна оаза на мажот со која (тој) ја комплетира својата личност и прави пресврт во својот живот“.

Од позитивните одговори, одговори кои ги оквалификувавме како „сакам да бидам“, би ги издвоиле: жена со став, одлучна, знае што сака и се бори за да го добие тоа, оригинална, комуникативна, духовита, мила, благородна, „жена која се издвојува од сите останати, се издвојува по својата спремност, способност и плени со тоа“.

Во психологијата, се зборува за пет фактори според кои може да се анализира личноста (модел според пет фактори): екстравертност, допадливост, свесност, емоционална стабилност и отвореност (за искуство) в. R. J. Larsen, D. M. Buss, 2008: 529-533³. Секоја од овие димензии на личноста може да се разгледува преку нејзини специфични црти, како што се: кај екстравертноста – друштвеност, сигурност во себе, активност; кај допадливоста – доверливост, сочувствителност / нежност, насмеаност; кај совесноста – уредност; кај емоционалната стабилност – анксиозност, импулсивност. На спротивниот крај од допадливоста е агресивноста.

Да се обидеме да ги определиме карактеристиките на фаталната жена според овој пет факторен модел на личноста. Ќе започнеме со машката перцепција на фаталната жена. Според машката перцепција, димензијата екстравертност во личноста на фаталната жена е ирелевантна. Или не е доминантно важна. Таа може да е друштвена, но во дефинициите оваа особина ја нема, се претпоставува дека е сигурна е во себе и активна, но и овие особини на личноста не се доминантни во перцепцијата.

Што се однесува до димензијата допадливост, излегува дека фаталната жена не е личност од доверба, не е сочувствителна и нежна (напротив, таа е

---

³ Авторите на оваа интересна книга даваат еден широк преглед на анализите и сознанијата за психологијата на личноста: доменот на темпераментот на личноста (природните особини на карактерот на личноста), биолошкиот домен на личноста, внатрепсихичкиот домен на личноста (психоаналитички пристапи кон личноста, мотивите и личноста), когнитивниот и искусствен домен на личноста, социјалниот и културниот домен на личноста, доменот на прилагодување на личноста и тоа споредувајќи и прикажувајќи резултати извршени во различни културни средини.

оквалификувана како немилосрдна) и според сето ова и да е насмеана, нејзината насмевка е опасна. Значи дека кај димензијата допадливост, за личноста на фаталната жена би можеле да ставиме знак „-“ (отсуство на наведените карактеристики).

Фаталната жена е манипулативна и бескруполозна, значи и кај димензијата совесност би можеле да го ставиме предзнакот минус.

Предзнак + (присуство на карактеристика) би можеле да ставиме кај две димензии на личноста од пет факторниот модел: емоционална стабилност и отвореност за искуства и идеи (со дополнување – за остварување на личните цели).

Сега повторно ќе се вратиме на истражувањата од психологијата на личноста. Ларсен и Бас даваат споредба на изразеноста на особините на личноста на мажите и жените според пет факторниот модел⁴. Па така, во однос на екстравертноста, жените се подруштвени од мажите, за сметка на сигурноста во себе и активноста (каде предничат мажите). Кај сите погоре споменати црти на допадливоста, предничат жените (доверливост, сочувствителност, нежност, насмеаност). Кај особината совесност разликите меѓу мажите и жените се незначителни. Исто така и за отвореноста за искуство. Најголемите разлики, во полза на мажите се во емоционалната стабилност.

Оттука, би можеле да изведеме еден груб заклучок, дека фаталната жена, во машка перцепција е физички атрактивна жена со машки особини на личноста.

Во што се разликува женската перцепција на фаталната жена? Како што рековме, кај жените изделивме не еден, туку три типа на перцепција на овој лик на жена. Машка перцепција, за која не треба повеќе да зборуваме и уште две перцепции кои во основа се позитивни: или се перцепција на посакуван тип на жена – „сакам да бидам“ тип (тука доминираат особините: *самоуверена, силна, енергична, жена со став, одлучна*) или се перцепција на личност на жена која може да се оквалификува како исклучително позитивна: *харизматична, мудра, храбра, емоционално-интелигентна, продуктивна, со внатрешни вредности, со внатрешна убавина и енергија, духовита, мила и благородна*.

---

⁴ За нумеричките показатели во статистичките истражувања за разликите во психологијата на личноста кај мажите и жените, според пет факторниот модел, в. кај споменатите автори - R. J. Larsen, D. M. Buss, 2008: 529-533.

Веројатно, се работи за одговори на жени, кои особините на личноста на фаталната жена како што се: сигурноста во себе, енергичноста, храброста и способноста би ги насочиле не во еготиичен правец, туку во еден позитивен правец за лично остварување и потврдување, без манипулации, немилосрдност и бескруполозност. Всушност, тоа е и доминантната димензија на личноста на жените според пет факторниот модел (ја именувавме како допадливост), заедно со ориентираноста кон другите – друштвеноста.

Оттука, и одговорите кои се однесуваат на влијанието на фаталната жена се разликуваат кај машките и кај женските испитаници. Мажите, многу прагматично, истакнуваат два моменти: привлечноста и незаборавноста на фаталната жена и силното влијание врз мажот. Опасноста ја дефинираат во особините на личноста на оваа жена. Можеби оттука и контрадикторноста во привлекувањето.

Жените, влијанието на фаталната жена не го ограничуваат само на машкиот пол. Во колоната за влијанието на фаталната жена е сублимирана целата нејзина карактеристика. Всушност, кај жените се изделуваат два типа фатална жена: благородна⁵ и немилосрдна. Првата „плени со својата спремност и способност“, „плени со својот памет и изглед“, „ги вдахнува, инспирира, поттикнува и раздвижува сите мажи и жени околу себе“. (Овој тип на фатална жена ги има особините на личноста *мила, благородна, мудра, продуктивна, со внатрешна убавина и енергија*). Втората е „жена што занесува, знае да освојува и го добива она што го сака по секоја цена“, „ги доведува мажите до безумие и заборавање на своите приоритети за сметка на нејзините“, која „успева да го постигне кај мажите она што го сака за кратко време без да мисли за последиците по нив“. Обините *самоуверена, одлучна, храбра* би можеле да ги пронајдеме кај двата типа фатална жена, но особините *манипулативна и бескруполозна* само кај вториот тип.

И двата типа на фатални жени се незаборавни (и привлечни по физички изглед).

---

⁵ Иако особините *спремност, одлучност, самодоверба, храброст* не се секогаш во контекст на благородни црти на личноста (како што се *внатрешната убавина и продуктивноста*), заради упростување на анализата трите типа перцепција на фаталната жена од страна на жените ги сведовме на споменативе два.

Ако ги споредиме двете табели - табелата со машките одговори и табелата со женските одговори, без да ги читаме одговорите, можеме да го забележиме следново:

1. женските одговори се многу поисцрпни, побогати (иако бројот на машки и женски испитаници е подеднаков);
2. кај мажите најбогата колона во табелата е онаа што се однесува на влијанието на фаталната жена врз другите (врз мажите), а кај жените – се izdelуваат две колони по исцрпност на одговорите: на прво место е онаа што се однесува на особините на личноста, а на второ место – онаа што се однесува на влијанието.

Тоа би значело дека за мажите доминантна особина во дефинирањето на перцепцијата за фаталната жена е влијанието на таквата жена врз самите нив, што е многу прагматично, а жените повеќе се занимаваат со особините на личноста на таа жена и нормално влијанието што таа жена го има врз мажите, но и врз жените.

Одговорите на жените, со оглед на тоа што се дефинираат особини на жена, навлегуваат во доменот на когнитивната психологија, поточно пристапите на личноста кон себе. Психологот Тори Хигинс⁶ (според R. J. Larsen, D. M. Buss, 2008: 470), разработувајќи го поимот на личноста за себе, разликува „идеално јас“ (ideal-self) од „јас каков што треба (да бидам)“ (ought-self). Првиот поим за себе, „идеалното јас“ е каква сака личноста да биде. Вториот поим за себе „јас каков што треба (да бидам)“ е што според разбирањето на другите треба да бидам. Сепак, многу веројатно е дека „јас каков што треба“, не треба да се дефинира само социјално, туку многу пошироко, во зависност од личноста: и етички, на пример. Според Хигинс, овие две разбирања за себе се водечки сили на личноста (self-guides), стандарди што личноста ги има за организирање на информациите и мотивирачки фактори за однесувањето.

Па така, позитивната перцепција на фаталната жена можеме многу лесно да ја доведеме во врска со „идеалното јас“, особено во некои од одговорите.

---

⁶ Higgins, E.T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self to affect. *Psychological Review*, 94, 319-340. Higgins, E. T. (1997). Beyond pleasure and pain. *American Psychologist*, 52, 1280-1300. Higgins, E. T. (1999). Persons and situations: Unique explanatory principles or variability in general principles? In D. Cervone and Y. Shoda (Eds.), *The coherence of personality* (pp. 61-93). New York: Guilford Press.

Негативната перцепција, блиска до машката перцепција на фаталната жена можеби би можеле да ја окарактизираме како објективна перцепција, надвор од размислувањата за „идеално јас“, без инволвирање на личното.

Интересно е и тоа што за жените, фаталната жена не мора да биде бескруполозна и немилосрдна.

И сега да се вратиме на нашата семантичка анализа од која почнавме. Дали синтагмата *фатална жена* треба да ја обработиме како посебна фразеолошка единица? Во анализата на семантиката на лексемата (придавката) *фатален* го забележавме следново: „... полисемичноста на *фатален* би можеле сликовито да ја прикажеме како лепеза од значења, од кои централното е 'пресвртнички'. Пресвртничкото во животот може да донесе добро, но и лошо, па оттука и значења што ќе клонат лево и десно: со негативна и со позитивна конотација. ... Поголем број примери најдовме со значења со негативна конотација, па затоа сме на мислење дека семантичкиот развој на *фатален* оди кон значења со негативна конотација“ (Николовска В, 2012: 151).

Не се разликува многу ниту значењето на придавката *фатална* во синтагмата *фатална жена*. Тоа е личност која го одбележува животот, незаборавна е, може да донесе пресвртница, и тоа најчесто во негативна смисла. Токму како што ја дефиниравме семантиката на *фатален*.

Како придобивка на овој труд ни останаа сознанијата од областа на психологијата, разликите во перцепцијата на овој тип на жена кај припадниците на двата различни пола.

Можеби овој труд ќе оди во прилог на тоа дека дијалогот меѓу половите (мажите и жените), е како дијалог на различни култури. Па ќе ни треба малку повеќе труд да си појасниме што подразбираме под истите зборови кои ги употребуваме, за да се разбереме.

ЛИТЕРАТУРА

1. Николовска, В. (2012) Од семантиката на *фати* и *фатален*. *Македонски јазик*, LXIII, 143-153.
2. Larsen, J. R. & Buss, M. D. (2008) *Personality Psychology: Domains of Knowledge about Human Nature*. McGraw-Hill, New York, NY.

3. Higgins, E.T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self to affect. *Psychological Review*, 94, 319-340.
4. Higgins, E. T. (1997). Beyond pleasure and pain. *American Psychologist*, 52, 1280-1300.
5. Higgins, E. T. (1999). Persons and situations: Unique explanatory principles or variability in general principles? In D. Cervone and Y. Shoda (Eds.), *The coherence of personality* (pp. 61-93). New York: Guilford Press.

SUMMARY

Lexeme *fatal* in the phrase *femme fatale* semantically is very similar to the lexeme *fatal* outside of this context: changing the life, mostly in a negative sense. Nevertheless, the analysis showed that there are differences in the perception of the notion *femme fatale* in both male and female respondents, the causes of which are in the domain of cognitive psychology of personality: the notion of ideal-self in self-concept in (some of) female subjects. Some of female subjects have “male”, self-distanced perception of *femme fatale*, while others have a perception of *femme fatale* which is in correlation with the notion of ideal-self. The first perception is a perception of the *femme fatale* as a woman which change man’s life, mostly in a negative sense. The second is a perception of the *femme fatale* as a noble person. In both cases, the woman is unforgettable. These meanings correspond to the semantic properties of the lexeme *fatal* (as we had shown before): “the polysemy of the lexeme *fatal* could be presented as a range of meanings, of which central is 'changing the life`. Changing the life could be in a positive or in a negative sense, therefore the meanings could have positive or negative connotation. Mostly, the lexeme *fatal* has negative connotation”.

Проф. д-р Виолета Николовска
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

